

**NU KAN DU MÅLA
UTAN GIFTER MED**

linoljefärg

Glöm snacket om giftiga färger. Tro inte att all linolja är kladdig, har lång torktid och är svår att måla med.

- Vi har tagit fram en linoljefärg som den var förr - utan gifter och lösningsmedel. Hållbar och lätt att använda, säger Hans Allbäck.

Färg kan vara en stor miljöbov inte bara vid tillverkningen utan också inne i hemmet. Kemikalier och lösningsmedel har blivit standard i dagens färgutbud.

Företaget Allbäck har tagit fram en linoljefärg som, förutom att den inte innehåller något lösningsmedel även är lätt att använda.

Att måla med linoljefärg har under många år varit för byggnadsvårdsentusiaster men nu har fler och fler privatpersoner börjat hitta tillbaka till de traditionella färgerna, som linolja.

- När vi föreläste på Hem & Villamässan i Malmö var det säkert 70 procent gravida, unga kvinnor i publiken, säger Hans Allbäck.

Men den vanliga linoljan har tydliga svagheter, som lång torktid. Färger som behöver blandas efter olika recept beroende på vad som ska målas.

HANS OCH SONJA Allbäck har tagit fram en linoljefärg som först och främst är fri från lösningsmedel men som också är lätthanterlig och med kortare torktider än andra linoljeprodukter. Den går till och med att sprutmåla med.

- Vi har arbetat med restaurering av fönster i många år och varit missnöjda med de färgprodukter som finns på marknaden, säger Hans.

Det var när de fick ett uppdrag att måla om en gård med linolja utan lösningsmedel som Hans började fundera och experimentera. Ågaren ville ha en linolja så som den var förr.

- Vi rörde ihop en färg efter bästa förmåga baserad på skrifter vi hittat med recept på gamla metoder för att framställa linoljefärg. Vad vi hittade var att för att få fram de egenskaper som linoljan hade från början behövde man avslemma den, det vill säga ta bort proteinet ur linoljan i färgen. När det är gjort behövs inget lösningsmedel och färgen får tillbaka alla de egenskaper den hade förr, säger Hans.

PROBLEMET OCH troligen anledningen till att stora industrier inte avslemma linoljan är att enda sättet är att svälla upp proteinet med hjälp av vatten. Detta är en känslig process.

- Vi har hittat ett sätt att göra det här på ett säkert sätt. Det gör att alla våra linoljeprodukter får unika egenskaper. Utöver just färgens egenskaper så finns det heller aldrig någon risk för att något lösningsmedel reagerar med underlaget vilket gör att vi kan måla på de flesta underlag som plastgolv, trä och puts.

- Det är verkligen som att återupptäcka älderdomlig visdom. Att hitta något vi tappat bort under vägen, säger Sonja Allbäck.

SPRUTMÅLAR. Hans och Sonja Allbäck i sin verkstad utanför Ystad. Här testas färgen kontinuerligt. Hans senaste projekt är sprutmålningen med linoljefärg och hittills har ett helt vanligt munstycke från Claes Ohlson fungerat alldeles utmärkt att sprutmåla deras linoljefärg med.

**HÖGA
KRAV PÅ
PENSELN**

INVESTERA. Linoljefärg ställer lite högre krav på penseln och kräver en pensel med spånst. Investera i en bra pensel och förvara den enkelt i en burk med rå linolja så håller den nästan en livslängd.

Adolf Hitler krävde flera alternativ

• Det var under andra världskriget som Adolf Hitler gav sina kemister uppdraget att hitta alternativ till linoljefärgen. De nya färgerna behövdes för att inte vapenindustrin skulle vara beroende av linodlingarna.

Alkydoljefärgen kom till. Det är en färg som är baserad på harts och inte som namnet antyder olja.

Hartsen, som är ett hårt material, kräver lösningsmedel i olika former för att kunna användas som målarfärg.

När kriget var slut fanns det redan en stor uppbyggd färgindustri som lätt gick att anpassa till både den privata marknaden och industrin.

- Detta påverkade även tillvekning av traditionell linolja så i stort sett all färg sedan dess innehåller lösningsmedel, berättar Hans Allbäck.

I dag är alkydoljefärgerna på väg bort från handeln av miljöskäl och ersätts mer och mer av olika vattenbaserade plastfärger.

- Även det som i dag marknadsförs som miljövänliga vattenbaserade färger innehåller en massa kemikalier för att kunna fungera, trots olika typer av miljömärkningar. En vattenbaserad färg är inte ett recept på en giftfri miljö. Långt ifrån, säger Hans Allbäck.

EU ställer hårdare miljökrav på färger

• Enligt en ny EU-lagstiftning ska etiketter på färgburken redovisa hur mycket giftiga ämnen som lämnar färgen efter det att den har målats - ett så kallat VOC-tal.

- Man kan se en tydlig trend i Europa om hårdare miljökrav på färger. Det har också kommit en ny generation med unga barnfamiljer som bryr sig om sin och sina barns hälsa, säger Hans Allbäck.

FABRIKEN HAR FUNNITS I 23 ÅR

Namn: Hans och Sonja Allbäck.

Bor: Utanför Ystad.

Ålder: 66 respektive 63.

Gör: Driver den egna företaget Allbäck's färgfabrik.

Bakgrund: Allbäck's linoljefärgfabrik har funnits i 23 år. Arbeta med fönsterhantverk började 1982. I början drevs färgtillverkning parallellt med utbildning av fönsterrestaurerare. I dag är endast färgtillverkningen kvar.